

En surveyundersökning om Härnösandsbornas nyttjande av sin tätortnära skog

Kompletterande sammanställning till examensarbetet *Svenskens relation till sin natur*

av: Christina Velandér

INTRODUKTION	1
DE TRE OMRÅDENA.....	1
MURBERGET	1
VÄRDKASEN	2
FÄLLEBERGET	2
RESULTAT – DE TRE OMRÅDENA.....	2
KÄNNEDOM OM OCH BESÖK I OMRÅDENA	2
AKTIVITETER I DE OLIKA OMRÅDENA.....	3
VAD ANSES SOM VIKTIGT?.....	4
SLUTSATSER.....	5

Introduktion

I mitt examensarbete *Svenskens relation till sin natur* så presenterades en del av de resultat som framkommit i min undersökning, resultaten jämfördes även mot tidigare forskning som gjorts i Sverige. Fokus i undersökningen låg på olika gruppers nyttjande och uppfattning av skogen, samt hur avståndet mellan skogen och bostaden påverkar besöksfrekvensen.

Detta är en sammanställning av de resultat som inte var relevanta inom ramen för min uppsats. Jag kommer i denna sammanställning att redovisa för Härnösandsbornas kännedom av tre olika skogsområden, samt de aktiviteter som de brukar ägna sig åt vid dessa skogsbesök. Dessutom så kommer det att framkomma vad de tillfrågade ansåg vara viktigt dels när de skulle välja skogsområde att besöka, men också specifikt vid deras besök i Härnösands tätortsnära skog.

I denna kompletterande sammanställning så har jag valt att slå samman de två grupperna som analyserades i uppsatsen. Detta leder till att sammanställningen blir enklare att följa, men det förenklar även analysen av resultaten.

De tre områdena

Mitt examensarbete är en del i ett större projekt som ämnar beskriva Härnösandsbornas nyttjande av sin tätortsnära skog. I detta projekt så ingår även en observationsstudie där tre tätortsnära skogsområden undersöks. För att denna del av projektet skulle kunna kopplas samman med min undersökning så valde jag att infoga frågor om dessa områden i min enkät. Jag har valt att börja med en kort presentation av varje område för att skapa en bild av hur de tre områdena skiljer sig åt. Informationen i dessa avsnitt är till stor del hämtat från Härnösands kommuns hemsida (www.harnosand.se).

Murberget

Murberget är ett kulturhistoriskt område som ligger ungefär 1,3 kilometer från centrala Härnösand. Friluftsmuseet, tillsammans med en mängd historiska byggnader, utgör grunden för områdets attraktivitet. En mängd olika aktiviteter ordnas i anslutning till Murberget, bland annat det årliga midsommarfirandet. Området ligger i direkt anslutning till ett skogsområde med en mängd mindre stigar.

Vårdkasen

Vårdkasberget är Härnösns högsta berg och ligger runt 4 kilometer sydöst om Härnösand. På Vårdkasberget så finns det en alpin anläggning, ett utsiktstorn, en stuga med servering samt motions slingor. Brännans IF och Härnösands Brukshundklubb har skidanläggningar med gemensamma el-upplysta skidspår på 2,5, 5 och 10 kilometer. Spårkartor finns tillgängliga vid utgångspunkterna och vid spårförgreningarna. Vårdkasberget omfattar även ett naturreservat med ett klapperstensfält.

Fälleberget

Fälleberget ligger drygt 5 kilometer söder om Härnösand och består av skid- och vandringsleder. Inom Fälle friluftsområde finns ett omfattande nät av markerade leder med anvisningar om utkikspunkter och iordningställda rastplatser. Information i form av spårkartor och pilar finns vid utgångspunkterna och vid spårförgreningar i området. Fällestugan ägs av Friluftsförbundet och utgör den centrala kärnan i området, den hålls öppen under vintersäsongen samt vid helger och skollov.

Inom friluftsområdet så finns även värptjärn som erbjuder möjligheter till fiske. Värptjärn har iordningsställts med handikapptalett och rullstolsramp. Vid sjön finns dessutom eldstad, vindskydd och ved.

Resultat – de tre områdena

I detta avsnitt så har jag tittat på de svar som har getts i de frågor som behandlar de tre skogsområdena som precis nämnts. Jag har också valt att ta reda på hur dessa svar förhåller sig till de aktiviteter som fanns att välja i fråga nio, där det var möjligt för de tillfrågade att ange fler än ett svarsalternativ.

Kännedom om och besök i områdena

Vid frågan om vilka områden som Härnösandsborna känner till så visade det sig att Murberget var det område som de allra flesta kände till, 96 % av de tillfrågade visste vad Murberget var. Tätt därefter kom Vårdkasen som 95,7 % av de tillfrågade kände till. Fälleberget visade sig vara lite mer okänt då det bara var 76,9 % som kände till detta område.

Denna skillnad kan bero på att en viss andel av de tillfrågade är relativt nyinflyttade studenter som kanske inte har hunnit bekanta sig med de nämnda platserna. Fälleberget ligger mer avsides och kan därför vara svårare att upptäcka om man inte känner staden eller har tillgång till bil.

Vid frågan om vilka områden som brukade besökas så blev rangordningen mellan de olika områdena densamma som i ovan nämnda fråga, men här var skillnaderna större. 70 % av de tillfrågade angav att de brukar besöka Murberget, 54 % att de brukar besöka Vårdkasen och endast 29 % angav att de brukar besöka Fälleberget. Detta kan bero på den skillnad i avstånd som finns mellan områdena. Murbergets popularitet kan bero på att området är lättillgängligt och att det erbjuder både natur och kultur.

Aktiviteter i de olika områdena

För att ta reda på vilka aktiviteter som var vanligast förekommande i de olika skogsområdena så valde jag att se hur fördelningen såg ut mellan de som utövade en viss aktivitet och de som besökte ett visst område.

Aktiviteterna skidåkning och cykling visade sig vara vanligast bland dem som besökte Vårdkasen, vilket framstår som rimligt med tanke på att detta område framförallt framstår som inriktat mot skidåkning (både längd och utför) under vinterhalvåret. Samtidigt så har det blivit alltmer populärt att nyttja skidbackar för cykelåkning under sommaren. Dock är det svårt att avgöra om det är denna typ av cykling som svaren syftar till eftersom begreppet inte definierades i frågan.

Skidåkning var också vanligt bland dem som besökte Fälleberget, medan här så kan man anta att begreppet syftar till längdåkning eftersom det inte finns några möjligheter till utförsåkning i området. Bär- och svampplockning var vanligast bland Fällebergets besökare, men även fiske var vanligast i denna grupp. Detta resultat var dock förväntat eftersom detta område är det enda av de tre som erbjuder fiskemöjligheter. En annan aktivitet som var vanligast bland Fällebergets besökare var att äta matsäck/picknick, detta var även vanligt bland Vårdkasens besökare. Att denna aktivitet inte var lika vanlig bland dem som besöker Murberget kan bero på att det finns ett lättillgängligt café på området.

Förvånande nog så är det bara 23,3 % av dem som brukar besöka Murberget som också svarat att de besöker kulturhistoriska platser, medan siffran för de som brukar besöka Fälleberget är 25,5 %. Det är också anmärkningsvärt att ingen av de aktiviteter som radats upp är vanligast bland dem som brukar besöka Murberget. Resultatet kan tyda på att området inte ses främst som ett skogsområde, utan mer som en samlingsplats där andra aktiviteter bedrivs. Detta visar sig främst i att de som svarat att de besöker skogen mindre än 1 gång/år eller aldrig, samtidigt har svarat att de besöker Murberget.

Vad anses som viktigt?

Under denna rubrik så kommer jag att presentera resultaten som framkommit i frågorna elva och tolv, där de tillfrågade har fått ange vad som är viktigt när de väljer vilket skogsområde som de ska besöka, samt vad som är viktigt när de besöker den tätortsnära skogen i Härnösand. De två frågorna såg ut på följande sätt i enkäten:

11. Hur viktiga är följande egenskaper för dig när du väljer vilket skogsområde du ska besöka?

	Inte alls viktigt				Mycket viktigt
Avståndet till skogen	☐	☐	☐	☐	☐
Områdets typ av natur	☐	☐	☐	☐	☐
Områdets anordningar (ex. motionsspår, bänkar)	☐	☐	☐	☐	☐
Organiserade aktiviteter i området	☐	☐	☐	☐	☐
Tillgång till information om området	☐	☐	☐	☐	☐
Att det finns jakt/fiske möjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Att det finns bär/svamp att plocka	☐	☐	☐	☐	☐
Annat.....	☐	☐	☐	☐	☐

12. Vad är viktigt när du besöker den tätortsnära skogen kring Härnösand?

	Inte alls viktigt				Mycket viktigt
Information om aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐
Belysning av promenadvägar	☐	☐	☐	☐	☐
Renhållning ex. papperskorgar	☐	☐	☐	☐	☐
Bussförbindelser	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Rastplatser med bänkar och grillmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Annat.....	☐	☐	☐	☐	☐

I fråga elva så visade det sig att det fanns två saker som var avgörande för majoritetens val av skogsområde. Framförallt så var det avståndet till skogsområdet och dess naturtyp som var avgörande då närmare hälften av de tillfrågade ansåg att detta var av vikt för deras beslut. Tillgången på bär och svamp var avgörande för drygt en tredjedel av de tillfrågade, men samtidigt så ansåg en tredjedel att det inte spelade någon som helst roll, den sista tredjedelen hade ingen direkt åsikt i frågan.

Det som spelade minst roll för de tillfrågade var anordnade aktiviteter och möjligheter till jakt eller fiske. Områdets anordningar och information om området ansågs inte heller påverka valet av skogsområde. Vikten av anordningar motsades dock i fråga tolv då det gällde den tätortsnära skogen i Härnösand, vid denna frågade så var tillgången på rastplatser med bänkar och grillmöjligheter viktigt för drygt 40 % av de tillfrågade.

I fråga tolv så framkom det också att parkeringsmöjligheter ansågs vara viktigare än bussförbindelser (30,2 % respektive 9,6 %), även om inget av detta ansågs vara viktigt av majoriteten. Det som en majoritet däremot ansåg vara viktigt var renhållning och belysning.

Slutsatser

Utifrån uppsatsen och den sammanställning som precis presenterats så kan man dra slutsatsen att Härnösandsborna besöker sin tätortsnära skog ofta och de har stor kännedom om den skog som finns i deras närområden. De framstår inte som speciellt intresserade av information om områdena men en del av de tillfrågade efterfrågar fler anordningar som t.ex. bänkar, bord och grillplatser. Något som togs upp i de öppna svarsalternativen till fråga elva och tolv var att stigarna skulle vara framkomliga och att de skulle underhållas även under vinterhalvåret.

Jag skulle vilja föreslå fortsatta observationsstudier för att kunna bedöma hur väl de besöksfrekvenser som framkommit i uppsatsen, stämmer överens med det faktiska besöksantalet. Ett annat alternativ är att sätta samman fokusgrupper som dels representerar de intresseorganisationer som finns, men även de grupper som kommunen skulle vilja nå ut till. Dessa skulle kunna ge utförligare beskrivningar av hur härnösandsborna uppfattar den tätortsnära skogen i Härnösand, samt ge exempel på förändringar som de skulle vilja se.